

Motion till riksdagen

1985/86:Jo799

Karin Söder m. fl. (c)

Miljöpolitiken

Sammanfattning

Jorden är full av resurser, både ändliga och förnybara, som hela tiden skapas och som människan bör utnyttja effektivt men varsamt. Teknikutvecklingen har för många inneburit höjd levnadsstandard men samtidigt inneburit en ökad påfrestning på miljön. Huvudlinje i miljöpolitiken skall vara att förebygga så att problem inte uppträder. Det finns glädjande nog en tilltagande medvetenhet om vårt beroende av en god miljö. Centern har varit pådrivande i miljö- och energifrågorna. Redan i centerns partiprogram 1959 underströks miljöns betydelse. Centerns miljömotion 1962 var ett pionjärbete i vad gäller människans livsmiljö. Centern arbetar för att förena ett varsamt utnyttjande av naturresurserna med en ökad omsorg om miljön. Centern är en garant för att miljöfrågorna drivs framåt.

- Koldioxidproblemet måste angripas genom minskad förbränning av kol och olja. Den svenska regeringen bör redovisa ett åtgärdsprogram för detta.
- Målsättningen måste vara att pressa ned de försurande utsläppen till en nivå som naturen långsiktigt kan ta emot utan att skadas.
- Centerpartiet föreslår således
 - en 80-procentig begränsning av svavelutsläppen
 - internationella åtgärder för att sprida kunskap om försurningsproblemen i Europa och åtgärder mot dem
 - skärpning av reningskraven på koleldade anläggningar
 - införande av svavelavgift för de största utsläppskällorna
 - prioritering av åtgärder mot diselavgaserna från tunga fordon
 - prövning i koncessionsnämnden för miljöskydd av motorvägar och andra trafikanordningar
 - kartläggning av vilka effekter fordonshastigheter har på försurningen
 - förbud mot försurande gödselmedel i skogsbruket
 - krav på gödseltillverkare att deklarerat behovet av kompensationskalkning och informera om de försurande effekterna
 - förstärkning av resurserna till informationsinsatser om försurningen.
- Centerpartiet framför i motionen sin syn på hur kemikaliehanteringen kan göras säkrare.
- Sverige bör ta initiativ till en internationell miljökonferens om naturresurshushållning och miljö.

- Centerpartiet föreslår åtgärder för att förbättra kunskapsunderlaget vid miljöbeslut genom offentliga utfrågningar, vetenskaplig medling, naturresursräkenskaper och miljökonsekvensbeskrivningar.
- Centerpartiet föreslår att skatter och avgifter utnyttjas för att minska miljöförstöring och resursanvändning.

Miljöpolitik — med ansvar för framtiden

Miljöfrågorna handlar om liv, hälsa och överlevnad. Olika företeelser i det moderna samhället upplevs som direkta hot mot en säker och god framtid. Miljöpolitiken skall utformas så att den både förebygger skador och så att den aktivt bidrar till att minska människors oro.

Miljöpolitiken omfattar människans livsvillkor i vid mening. Den skapar förutsättningar för god miljö för såväl dagens som morgondagens generationer. I sin fysiska bemärkelse syftar den till att upprätthålla ekologisk balans. I sin sociala och mänskliga dimension syftar den till att skapa förutsättningar för ett rikt liv.

Samhällsstrukturen är av avgörande betydelse för förutsättningarna att skapa utvecklande levnadsvillkor. Genom en planering baserad på närhet och småskalighet, decentralisering och mångfald ökar förutsättningarna för social gemenskap.

Det finns ett absolut samband mellan natur—människa—samhälle. Därför leder ett förbiseende av naturens eller människans behov alltid till problem för samhällsutvecklingen på längre sikt. Kostnaderna måste betalas vid ett senare tillfälle. Det är inte bara fråga om att producera. Det gäller även att välja när det skall ske. Vi är i den rika världen nu inne i en period med skev fördelning mellan nuet och framtiden. Kommande generationer får betala för vår vårdslöshet. För närvarande finns såväl ekologiska och sociala som rent ekonomiska kostnader uppförda på räkning för framtida betalning. Den framtida miljöpolitiken måste vara förebyggande så att problem inte uppstår.

Koldioxidproblemet

Koldioxidproblemet är ett av de angelägnaste globala miljöproblemen. Det ger upphov till en mängd grundläggande frågor om hur naturresurserna skall användas. Förändras klimatet på det sätt man förutser, kan det inom 50 år i avsevärd grad påverka jordbruket, livsmedelsförsörjningen och världsekonomin.

Koldioxiden hindrar jordvärmens från att stiga uppåt och försvinna ut i rymden. Koldioxiden lägger sig som ett "tak" och håller kvar värmen — detta fenomen brukar kallas "drivhuseffekten". Ökade koldioxidhalter kan därför leda till att vi generellt får ett varmare klimat på jorden. Temperaturhöjningen har beräknats till i genomsnitt ca 2° på 2050-talet, dock med stora geografiska variationer. Det kan tyckas vara en liten förskjutning, men den kan vara tillräcklig för att mycket drastiskt ändra klimat- och

nederbördsförhållandena över stora delar av jorden. Det har uttryckts farhågor för att de stora isarna vid Nord- och Sydpolerna skulle börja smälta. Då skulle så mycket vatten kunna frigöras att vattenytan i världshaven skulle stiga mellan 0,5 och 4 meter. Också för jordbruket skulle konsekvenserna kunna bli omfattande. Torra och fuktiga klimatområden skulle förskjutas, vilket skulle innebära att dagens "kornbodan" fick betydligt sämre produktivitet och områden som i dag är svåra att odla kunde bli mycket bördigare.

Koldioxidproblemet kan bara minskas om vi minskar utnyttjandet av fossila bränslen. Koldioxidproblemet måste leda till att världens industriländer minskar eldningen av fossila bränslen. Under hösten 1985 hölls en konferens om koldioxidproblem i Villock. Världens regeringar uppmanades ta fram program för att minska koldioxidhalterna. Vi anser att den svenska regeringen bör redovisa ett program för att minska förbränningen av olja och kol.

Försurning

Försurningen och de gränsöverskridande luftföroeningarna är ett av de svåraste miljöhoten hittills. Människor känner oro över den döende skogen, det förgiftade grundvattnet, de döende sjöarna, de skadade växterna, de kort- och långsiktiga hälsoriskerna och de sönderfräta kulturbyggnaderna.

Industriverksamhet, eldning med kol och olja och biltrafiken är de helt dominerande orsakerna till försurningen. Mer än 90 % av det svavel som faller ned över Europa kommer från mänsklig verksamhet.

Det krävs konkreta beslut och åtgärder för att återställa balansen i vårt ekosystem och rädda miljön. Vi har inte råd att låta förödelsen fortgå.

Den svenska regeringen saknar handlingskraft när det gäller att angripa försurningsproblemen. Centerpartiet vill här lägga fram förslag för att eliminera försurningen.

Målsättningen för arbetet måste vara att pressa ned de försurande utsläppen till en nivå som naturen långsiktigt kan ta emot utan att skadas. Expertgruppen vid den internationella försurningskonferensen Miljö-82 angav som gränsvärde 0,5 g svavel per m² för att undvika storskalig försurning av känsliga sjöar och vattendrag. Mot denna bakgrund bör svavelutsläppen i påverkansområden minskas med minst 80 %.

Internationella åtgärder

Målet med det internationella försurningsarbetet måste vara att inom ECE-konventionen arbeta för att långsiktigt säkerställa en frisk miljö i Europa. Detta kommer inte att nås med 30-procentiga minskningar av svavel- och kväveoxidutsläppen. Som vi tidigare har nämnt krävs åtaganden om 80-procentig reduktion. Med dessa värden som grund bör den svenska regeringen ta initiativ till en europeisk plan för nedtrappning av utsläppen.

En del regeringar har visat ringa intresse för att driva fram effektiva åtgärder mot försurningen. Det gäller t. ex. regeringen i Storbritannien. Det måste åligga den svenska regeringen att genom upprepade och enträgna

framställningar till dessa länder kräva reningsåtgärder som verkligen ger radikala förbättringar i vad gäller luftburna föroreningar.

Riksdagen beslöt på centerinitiativ att uppmana regeringen att verka för en internationell luftvårdsfond. Medlen från fonden skulle kunna utgå till åtgärder som syftar till effektivare reningsmetoder, effektivare energianvändning och/eller övergång till mindre försurande energislag. Bidrag eller lån från fonden skulle göra det möjligt för ekonomiskt svaga länder att inom rimlig tid satsa på bättre rening och mindre försurande utsläpp. Det saknas initiativ från regeringens sida, och vi förordar att regeringen redovisar de åtgärder som vidtagits med anledning av riksdagen beslut.

Det är också angeläget att kunskap sprids om bästa möjliga tillgängliga reningsteknik. Genom tidigare internationella erfarenheter vet vi att det kan initiera investeringar i miljöförbättrande teknik. Svenska företag ligger långt framme på detta område. Den svenska regeringen borde driva på arbetet med att sprida kunskap om bästa tillgängliga reningsteknik genom att ta initiativ till internationella teknik- och industrimässor på miljöområdet.

Från svensk synpunkt är det särskilt angeläget att nära följa utvecklingen i de länder som starkt bidrar till försurningen i Sverige i syfte att i dessa länder få i gång effektiva reningsåtgärder. Den svenska regeringen bör genom de svenska beskickningarna skärpa miljöbevakningen och öka kunskaperna om försurningsproblem i länder av särskilt intresse från svensk synpunkt. I vissa fall bör särskild personal avdelas för att bevaka svenska miljöintressen.

I årets budgetproposition redovisas att sådan bevakning sker vid den svenska ambassaden i Bonn. Vi föreslår att miljöfrågorna ägnas ökad uppmärksamhet och då särskilt vid ambassaderna i London, Ottawa, Warszawa, Prag och Berlin. Ambassaderna bör aktivt bidra till att sprida kunskap om försurningen och åtgärder mot luftföroreningarna.

Energipolitisk inriktning

För Sverige liksom för andra länder ligger lösningen i en långsiktig energi- och miljöpolitik. En medveten politik för energihushållning och energieffektivisering är den bästa grunden för en bra miljö. Samhällets åtgärder måste också inriktas på att ersätta användning av fossila bränslen med förnybar och miljövänlig energi. Regeringens kolprogram måste därför avvisas och svavelutsläppen från oljeanvändningen måste begränsas.

Varje koleldad anläggning skall förses med rökgasavsvavling och utnyttja bästa teknik. Befintliga anläggningar bör kunna få dispens högst fem år för att installera nödvändiga reningsanläggningar, alternativt övergå till annat fast bränsle. För samtliga anläggningar bör maximalt tillåtas en utsläppsnorm på 0,05 g svavel/MJ. Denna utsläppsnorm för svavel bör lagfästas.

Trots att industrins utsläpp av svaveldioxid har minskat kraftigt så bidrar den med ca 30 % av de totala utsläppen i Sverige. Statens naturvårdsverk har till uppgift att pröva givna tillstånd och bör utifrån behovet av att begränsa försurningen ompröva gamla tillstånd. När det gäller de största utsläppskällorna bör ekonomiska styrmedel som svavelavgift användas för att stimulera anpassning till bästa möjliga reningsteknik.

Bilavgaserna innehåller försurande kväveoxider, och det framstår i dag som mycket angeläget att åtgärda. Bilavgaserna innehåller dessutom bly och mutagena ämnen. Katalytisk rening eller annan jämförbar teknik och övergång till blyfri bensin skulle därför avsevärt förbättra stadsmiljön. Regeringens inställning till åtgärder mot bilavgaserna försenade nödvändiga åtgärder.

Vad som framstår som angeläget i dag är särskilt åtgärder mot dieselavgaserna. De tunga dieselfordonen kommer att svara för en ökande andel av kväveoxidutsläppen. De för närvarande strängaste kraven för tunga dieselfordon är de s. k. Kalifornienkraven. Man kan grovt räkna med att det kommer att innebära en sänkning av utsläppen av kväveoxider med 40—50 % jämfört med dagens situation för att möta dessa krav. Om Kalifornienkraven infördes i Sverige skulle kväveoxidutsläppen minska avsevärt. Vi föreslår därför att regeringen får i uppdrag att utreda kostnader och effekter vid en sådan förbättring av motorerna för tunga dieselfordon.

Utvecklande av energiteknik och trafiklösningar som begränsar utsläpp av bilavgaser är nödvändiga. Det är angeläget att regeringen stimulerar en överföring av gods från lastbil till järnväg i enlighet med riksdagens beslut.

Det dröjer innan reningsåtgärderna omfattar en större del av bilparken. Eftersom kväveoxidutsläppen ökar med körhastigheten bör det undersökas vilka effekter fordonskastigheterna har på försurningen. Detta skulle kunna ge underlag för en saklig debatt om hastighetsgränser.

En inblandning av etanol skulle ge positiva effekter på miljön och ge en ökad försörjningstrygghet. Vi har i annat sammanhang lagt fram förslag om skattefrihet på inhemskt producerad etanol för att stimulera en sådan utveckling.

De sammanlagda miljöeffekterna av byggnation av motorvägar är svåra att uppskatta, och olika experter har ibland olika uppfattningar. Av denna anledning är det lämpligt att koncessionsnämnden för miljöskydd får pröva utbyggnaden av flygplatser, motorvägar och andra stora trafikleder.

Försurning i jord- och skogsbruk

Jordbrukets roll i försurningsproblemet är omdiskuterad. Samtidigt bör man konstatera att jordbruket kan minska försurningen genom en lämplig användning av gödselmedel och tillräcklig kalkning. Man bör därför upphöra med användning av det starkt försurande gödselmedlet ammoniumsulfat. Man bör vidare kräva av gödseltillverkare att informera om den försurande effekten av gödselmedlen och deklarerat behovet av kompensationskalk vid användning av försurande gödselmedel, t. ex. sammansatta gödselmedel. Vi anser också att lantbruksrådgivningens insatser för kompensationskalkning bör utökas.

Försurningen leder också till att tungmetallerna inte längre binds i jorden utan blir rörliga.

Tungmetallfrågan måste tas på stort allvar. Om man tillför stora mängder tungmetaller kan skador na knappast repareras. Genom kalkning kan effek-

terna påtagligt minskas. Fortfarande är emellertid kunskapen otillräcklig om hur surhetsgrad m. fl. markegenskaper påverkar växttillgänglighet och rörlighet hos tungmetallerna. Det är ett problem som kräver ökad uppmärksamhet.

Skogsgödslingen bidrar genom tillförsel av försurande gödselmedel till effekter på skogsmarken. Skogsbruket är inte på samma sätt beroende av gödsling, och därför anser vi att försurande gödselmedel i skogsbruket skall förbjudas.

Inventering och forskning

Försöken med provtytor och mätstationer behöver byggas ut för att kontinuerligt kunna följa förändringar av försurningsituationen. Infraröd fotografering — ett värdefullt hjälpmedel i inventeringsarbetet — har i Sverige bara använts i blygsam skala.

Vi återkommer med förslag i annat sammanhang om försurningsforskningen.

Informationsinsatser

Att sprida kunskap om försurningen är en av de mest angelägna insatserna för att nå framgång. Det finns också en stor efterfrågan på material från Sverige i utlandet. Såväl naturvårdsverket som frivilliga organisationer har medverkat till det ökade intresset. Regeringen har intagit en snål attityd till informationsinsatser. Vi anser att 5 milj. kr. bör anslås till informationsinsatser om försurningen. Av dessa bör ca 1,5 milj. kr. utgå till de ideella organisationernas försurningssekretariat.

Säker kemikaliehantering

Det är förenat med stora svårigheter att bedöma långsiktiga effekter av ett kemiskt ämne eller en produkt. Den vetenskapsgren, toxikologin, som sysslar med kemiska ämnens giftverkan är emellertid på frammarsch i hela den industrialiserade världen. Problemet ligger dock i att den kemiska evolutionen har ett betydande försprång.

Forskningen inriktas i dag främst på att i förväg söka bedöma *nya* kemiska ämnens hälsoeffekter. De nya ämnen som i dag lämnar forskningslaboratorier för kommersiell användning är mycket bättre analyserade och riskbedömda än "gamla" ämnen och produkter. Det betyder i sin tur att det är bland de gamla kemikalier som redan är i bruk som risken är störst att skador skall uppstå.

När det gäller akuta skador och förgiftningar finns en betydande kunskap. Här är skadorna ofta tydliga och sambanden ofta relativt uppenbara. Det allt överskuggande och svåra problemet är att kunna upptäcka långsiktiga, hälsoeffekter. Här är kunskapen mindre och sambanden ofta mycket osäkra. I vårt land räknar man med att vi har uppgifter om hälsofarligheter hos mindre än 20 % av de kemiska ämnen som används.

Kemikaliefrågorna kommer att få ökad betydelse i den framtida miljöde-

batten. Vi behöver kemikalier, men säkerhet och trygghet måste vägleda alla insatser på detta område.

Den kemikaliepolitik som regeringen vill genomföra innebär i sak inga stora förbättringar. Bristerna är desto mer påtagliga:

1. Här saknas ett grepp över dagens dominerande problem på kemikalieområdet, nämligen att vi i vår livsmiljö omger oss av tiotusentals kemiska produkter vilkas effekter på hälsa och miljö i stor utsträckning är okända.
2. Här saknas en decentraliserad organisation av kemikaliekontrollen.
3. Här saknas ett system för att skydda om tredje part drabbas av skador från kemikalier.
4. Här saknas instrument för att få till stånd en sanering och en reduktion inom produktgrupper med särskilda risker.

Kemikalieinspektionen har nyligen påbörjat sin verksamhet. Utifrån den kritiska inställning vi har när det gäller dess verksamhetsinriktning och organisation förordar vi en utvärdering av verksamheten efter ett år.

För vår del sätter vi upp följande huvudmål för kemikaliekontroller:

- Kemikaliekontrollen måste baseras på exakt kunskap om vilka kemiska ämnen som finns i de produkter som används i vårt land samt vilket företag i Sverige som är ansvarigt för den enskilda produkten.
- Kontroll måste innefatta rådgivning och erfarenhetsutbyte. Lokal och regional organisation behövs som komplettering till en central kontrollerande myndighet.
- Nya kemiska ämnen bör kontrolleras efter riktlinjer som utarbetats genom internationella överenskommelser. Sverige bör snarast börja tillämpa dessa.
- Den i dag mest angelägna uppgiften inom kemikaliekontrollen är att samhället får en fullständig kunskap om innehållet i de ca 100 000 olika kemiska produkter som redan finns i vår livsmiljö. Häri ingår också en noggrann sanering av kemiskt avfall som "dumpats" i miljön under de senaste decennierna.
- Allmänheten har rätt att känna tryggheten att samhället har en fullständig förteckning över vad de produkter innehåller som finns i Sverige.
- Då erfarenheten lärt oss att skadeverkningar kan uppenbaras först efter det att en produkt använts under lång tid, måste det finnas någon form av försäkringssystem, som dels finansieras med avgifter utifrån värderade risker med varje enskild produkt, dels tar ekonomiskt ansvar för skadeverkningar som trots ansträngningar ej kunnat förutses. Härigenom kan en angelägen sanering av riskfyllda produkter ske.

Regeringen tillsatte under 1985 en utredning om miljöskadefond. Vi utgår ifrån att utredningen noggrant prövar centerpartiets förslag om en kemikalieförsäkring.

År 1972 arrangerades i Stockholm FN:s stora konferens om den mänskliga miljön. Den riktade uppmärksamheten på flera av de internationella miljöfrågorna. Tio år efteråt inbjöd den svenska regeringen till en internationell konferens om försurningen av mark och vatten, Miljö-82. I år kommer en nordisk konferens att arrangeras om försurning, på initiativ av centern.

Därför gäller det att outtröttligen hålla den internationella dialogen i gång och medvetenheten levande. Det har sagts att 1970-talet var uppvaknandets och uppbyggandets årtionde. 1980- och 1990-talen kommer snarare att bli decennier av självprövning och svåra avvägningar i miljö- och naturresursfrågor. Det gäller för oss i Sverige och det gäller för alla de länder vi samarbetat med på miljöområdet. Detta samarbete kommer att bedrivas under hårdnande ekonomiskt och politiskt tryck. Därmed kommer det också att bli allt viktigare att visa att ekonomin och välfärden på jorden faktiskt finns att söka i en framsynt resurspolitik.

Vi anser att tiden nu är mogen för att Sverige tar initiativ till en internationell konferens om naturresurshushållning och miljöproblem. Regeringen bör få riksdagens uppdrag att ta initiativ till en sådan konferens.

Nya instrument i miljöarbetet

Vi vill från centerns sida föra in nya styrmedel och instrument för att förbättra beslutsunderlaget och utnyttja marknadsekonomi i miljöarbetet.

Offentliga utfrågningar

Många av dagens miljöproblem beror på bristande förståelse för de biologiska kretsloppen, ekosystemens funktion och hur natur- och samhällssystem kan och bör samverka. Skall man kunna använda naturresurserna på ett effektivt och samtidigt varsamt sätt så ställer det stora krav på goda kunskaper. Dessa kunskaper bygger i sin tur på god vetenskaplig och teknisk information. Sådan information presenteras emellertid sällan på ett sätt som gör den lämpad att direkt utnyttjas som beslutsunderlag för politiska beslutsprocesser.

Det finns olika sätt för att belysa osäkerheten och motstridigheterna i ett beslutsunderlag. Ett sådant förfarande är det svenska utredningsväsendet. Vi föreslår att man som ett komplement till detta utredningsväsende inför ett system med s. k. hearings och vetenskaplig medling.

Hearings är en form av organiserade offentliga utfrågningar. Det är ett system som framför allt används i USA som ett medel för att ge kontroversiella frågor en allsidig belysning. Genom att hålla organiserade offentliga förhör, ofta under domstolsliknande former, har olika intressegrupper och parter givits möjlighet att diskutera såväl ett skriftligt grundmaterial som varandras synpunkter. Genom processen har beslutsfattarna fått möjlighet att få frågor som de uppfattar som oklara belysta. Strikta procedurregler

beträffande t. ex. inläggens längd m. m. och inte minst utfrågningarnas offentliga karaktär kan bidra till att höja nivån på själva genomgången av problemet.

I Sverige har vi hittills inte haft någon erfarenhet av offentliga utfrågningar. Det närmaste man kommer är sannolikt de förhandlingar som koncessionsnämnden för miljöskydd genomför i samband med prövningen av enskilda ärenden.

Vi hävdar att det svenska utredningsväsendet och därtill hörande remissförfarande bör kompletteras med ett system med offentliga utfrågningar och att detta är särskilt viktigt i frågor som berör miljön och naturresursutnyttjandet.

Vi föreslår att offentlig utfrågning prövas i anslutning till några därtill lämpade utredningar. Dessa utfrågningar bör äga rum sedan remissvar inkommit. Den kommitté etc. vars betänkanden behandlas skall vara företrädd vid utfrågningen. Företrädare för remissinstanserna bör också anmodas att delta. Utfrågningen bör ledas av en opartisk ordförande.

Vetenskaplig medling

För vissa frågor som gäller osäkerhet i beslutsunderlaget kan s. k. vetenskaplig medling vara ett användbart instrument. Tanken med vetenskaplig medling är att man i olika tekniska vetenskapliga frågor skall bereda beslutsunderlaget så att osäkerhetens natur beskrivs så klart som möjligt. Vetenskapsmän, med kompetens i den aktuella frågan och med motstående åsikter, skall gemensamt arbeta igenom problemområdet. Denna genomarbetning leds av en medlare vars uppgift är att se till att processen fungerar. De aktuella vetenskapsmännen med motstående åsikter skall tillsammans åstadkomma ett dokument där problemen analyseras och där den allmänt accepterade kunskapen inom ämnet tydligt redovisats. Verkliga och skenbara motsättningar redovisas. Proceduren leder fram till ett dokument som beslutsfattaren kan utnyttja. I detta redovisas vad som är allmänt accepterat kunskapsläge inom området och om vilka frågor det råder verklig osäkerhet. Om proceduren fungerar och medlaren fullgör sin uppgift så kommer dokumentet också att ge en god bild av orsakerna till motstående åsikter och tolkningar av materialet. En av hörnpelarna i metoden är att vetenskapsmännen med motstående åsikter var för sig skall beskriva den andres ståndpunkt på ett för denne tillfredsställande sätt. De skall också gemensamt precisera sina åsiktsskillnader och grunderna för skiljaktiga tolkningar. Allt detta leder till att man kan vänta sig en god precisering av var problemets kontroversiella och illa belysta delar är att finna.

Vi föreslår att vetenskaplig medling bör utvecklas och prövas inom naturresurs- och miljöområdet.

Naturresursräkenskaper

Naturresursräkenskaper är en metod för att belysa de komplexa samband som råder mellan naturresurser, miljöpåverkan och ekonomiska aktiviteter. Ett system för naturresursräkenskaper kan ge ett förbättrat underlag för

att underbygga samhällsekonomiska beslut som kan ha stora konsekvenser för naturresursutnyttjande och miljö. Vidare ger naturresursräkenskaper information om samhällsekonomiska konsekvenser av naturresurs- och miljöpolitiska beslut.

Mot. 1985/86
Jo799

Miljökonsekvensbeskrivningar

Vid beslut av övergripande politisk karaktär bör konsekvenserna för naturresurser och miljö belysas på samma sätt som man i dag redovisar t. ex. ekonomiska, regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska effekter av en föreslagen åtgärd. I beslut med direkt anknytning till naturresurs- och miljöfrågor kan beslutsunderlaget förbättras genom att man i större utsträckning behandlar effekterna på miljön av en åtgärd eller verksamhet. Ett steg i den riktningen är ändringen av miljöskyddslagen 1981.

Avsikten med miljökonsekvensbeskrivningarna bör vara att de skall vara en del av beslutsunderlaget. De kan då bidra till att kunskapsluckor upptäcks och till en allmänt ökad kunskap om naturresurs- och miljöfrågor i samhället. Konsekvenserna kan uttryckas i pengar eller som effekter av olika slag. I det vidgade beslutsunderlag som konsekvensbeskrivningar ger bör som regel alternativa handlingsmöjligheter presenteras.

Ekonomiska styrmedel — förändring av skattesystemet

Marknadsekonomin styr genom prissättningen användningen av produktionsfaktorerna. Sålunda styr marknadsekonomin också uttaget av naturresurser och åtgärder som innebär miljöstörningar. Marknadsekonomin tar i princip hänsyn till sådana faktorer som knapphet och miljöförändringar. Problemet är att tidsperspektivet i dessa avseenden är alltför kort. Kostnader eller intäkter bortom ett par decennier kan ej kapitaliseras och påverka prissättningen. Det är därför politikernas uppgift att förbättra ekonomins funktion, dvs. komplettera prissättningen med en långsiktig bedömning som kan möjliggöra naturresursernas uthållighet.

För att förbättra miljön och hushållning med naturresurserna bör skatte- och avgiftsbelastningen på miljöförstörande resursanvändning kunna ökas; det kan t. ex. gälla importerade fossila bränslen och el från stamlinjenätet. Detta bör också kunna innebära sänkt skatt på arbete. Det löpande arbetet för att reformera skattesystemet bör ges denna inriktning.

Hemställan

Med anledning av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om inriktningen av miljöpolitiken,
2. att riksdagen hos regeringen begär ett program för minskning av förbränningen av kol och olja i syfte att begränsa utsläppen av koldioxid,
3. att riksdagen beslutar att målsättningen skall vara att begränsa de försurande utsläppen till en nivå som naturen långsiktigt kan tåla

utan att skadas i enlighet med de gränsvärden som fastställdes vid den internationella försurningskonferensen Miljö -82,

4. att riksdagen begär att regeringen redovisar vad som gjorts med anledning av riksdagens beslut om en internationell luftvårdsfond,

5. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till internationella teknik- och industrimässor om miljöförbättrande teknik,

6. att riksdagen begär att regeringen låter förstärka bevakningen av miljöfrågorna vid svenska beskickningar i berörda länder i enlighet med motionen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av energipolitiken,

8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om skärpta miljökrav för eldning av kol i enlighet med vad som förordas i motionen,

9. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om uttag av svavelavgift i syfte att begränsa svavelutsläppen från de största utsläpskällorna i Sverige,

10. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om kostnader och effekter vid införande av s. k. Kalifornienkrav på tunga dieselfordon,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utvecklande av energiteknik och trafiklösningar som minskar utsläpp av bilavgaser i tätorter,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om koncessionsprövning av större trafikanordningar,

13. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av fordons-hastigheter och effekter på miljön och försurning,

[14. att riksdagen beslutar att skattefrihet på inhemskt producerad etanol skall införas,']

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förbud mot försurande gödselmedel i skogsbruket,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om försurande gödselmedel i jordbruket och kompensationskalkning,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av inventeringsinsatser angående infraröd fotografering och mätstationer,

18. att riksdagen beslutar anslå 168 milj. kr. till anslaget *Åtgärder mot försurningen*, därav 5 milj. kr. för informationsinsatser,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av hanteringen av kemikaliefrågorna,

20. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till en internationell konferens om miljö- och naturresurshushållning,

21. att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till system med offentliga utfrågningar och vetenskaplig medling,

Mot. 1985/86
Jo799

22. att riksdagen hos regeringen begär förslag till inrättande av ett system för naturresursräkenskaper och miljökonsekvensbeskrivning,

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.

Stockholm den 27 januari 1986

Karin Söder (c)

Anders Dahlgren (c)

Nils G. Åsling (c)

Kjell A. Mattsson (c)

Gunilla André (c)

Karl Erik Olsson (c)

Gunnar Björk (c)

i Gävle

Olof Johansson (c)

Gunnel Jonäng (c)

Bertil Fiskesjö (c)

Britta Hammarbacken (c)

P.-O. Eriksson (c)

